

ความจำเป็นในการใช้ที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็ก

โดย แพทย์หญิงณญาวดี กวีนิกรยานนท์

บทคัดย่อ (Abstract)

เด็กและเยาวชนนับเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุมากที่สุด เด็กอายุระหว่าง 1-14 ปี เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนนั้นมากเป็นอันดับ 2 รองจากการจมน้ำ เนื่องจากยังไม่มีความสามารถและการตัดสินใจอย่างเพียงพอที่จะปกป้องตนเองและไม่มีมาตรการส่งเสริมให้ประชาชนใช้ที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็กในรถยนต์ส่วนบุคคล จึงทำให้เกิดปัญหาเด็กไม่ได้รับความคุ้มครองความปลอดภัยจากการโดยสารรถยนต์ส่วนบุคคลอย่างเหมาะสม เมื่อเกิดอุบัติเหตุที่มีการชนกันอย่างแรงทำให้เด็กหลุดจากที่นั่งกระเด็นออกมานอกรถหรือเด็กหลุดจากอ้อมกอดของผู้ปกครองไปกระแทกกับส่วนต่างๆ ในรถ มีโอกาสเสียชีวิต หรือได้รับความพิการ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการใช้ที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็กและตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับเด็กที่อยู่บนรถยนต์เมื่อเกิดอุบัติเหตุ

ดังนั้นผู้เขียนจึงเสนอให้ ภาครัฐมีมาตรการส่งเสริมให้ประชาชนใช้ที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็กควรส่งเสริม ให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความปลอดภัย มีหน่วยงานที่ให้ความรู้ แก่ไขกฎหมายจราจรเพื่อใช้บังคับ ถึงอุปกรณ์เสริมสำหรับเด็กที่ไม่สามารถใช้เข็มขัดนิรภัยแบบผู้ใหญ่ได้ รวมถึงส่งเสริมการผลิตที่นั่งนิรภัยที่มีมาตรฐาน เพื่อจะช่วยให้ประเทศไทยแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบาดเจ็บและเสียชีวิตของเด็กจากอุบัติเหตุทางรถยนต์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ (Keyword) เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก, คาร์ซีท

บทนำ (Introduction)

เด็กและเยาวชนนับเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุมากที่สุด เนื่องจากเด็กและเยาวชนยังไม่มีความสามารถและการตัดสินใจอย่างเพียงพอที่จะปกป้องตนเองจากอันตรายรอบตัวได้ ด้วยความแตกต่างของโครงสร้างร่างกายระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ซึ่งเด็กจะยังมีการเจริญเติบโตของร่างกายไม่เต็มที่ เช่น ขนาดของศีรษะของเด็กที่มีขนาดใหญ่ประมาณร้อยละ 60 ของร่างกาย เอ็นและกล้ามเนื้อที่ยืดหยุ่น การสร้างตัวของกระดูกที่ไม่สมบูรณ์ ทำให้เมื่อเกิดอุบัติเหตุกระดูกต้นคอหักง่าย มีเลือดออกในกะโหลกศีรษะและปอดง่าย รวมถึงอวัยวะภายในเช่นตับและม้ามของเด็ก มีขนาดใหญ่เมื่อเทียบกับขนาดตัว ทำให้เกิดการบาดเจ็บของบริเวณตับและม้ามได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่ เมื่อเกิดอุบัติเหตุที่มีการชนกันอย่างแรงทำให้เด็กหลุดจากที่นั่งกระเด็นออกมานอกรถหรือเด็กหลุดจากอ้อมกอดของผู้ปกครองไปกระแทกกับส่วนต่างๆ ในรถ มีโอกาสเสียชีวิต หรือได้รับความพิการ หรือบาดเจ็บต้องรับการรักษาในโรงพยาบาลปีละจำนวนมาก นับเป็นการสูญเสียทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยเฉพาะยุคสมัยที่สังคมประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแบบเต็มตัวในไม่ช้า

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภาครัฐ เอกชน และประชาชนเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการใช้ที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็กตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับเด็กที่อยู่บนรถยนต์เมื่อเกิดอุบัติเหตุ รวมทั้งเสนอแนวทางการแก้ไข

คำจำกัดความ

เบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็กหรือคาร์ซีท หมายถึง เป็นเบาะนั่งซึ่งออกแบบมาโดยเฉพาะเพื่อปกป้องเด็กจากการบาดเจ็บหรือเสียชีวิตระหว่างการขน

เนื้อเรื่อง

จากผลการศึกษาของศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและการป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก (Child Safety Promotion and Injury Prevention Research Center) เมื่อปี พ.ศ. 2551 พบอัตราการเสียชีวิตในเด็กอายุระหว่าง 1-14 ปี ประมาณ 3,000 ราย โดยเสียชีวิตจากการจมน้ำเป็นอันดับ 1 ร้อยละ 50 และการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนเป็นอันดับ 2 ร้อยละ 25 เมื่อพิจารณาความเสี่ยงจำแนกตามกลุ่มอายุพบว่า เด็กอายุ 1-9 ปี จะเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจากการขนส่งปีละ 250-300 คน ส่วนเด็กอายุ 10-14 ปี จะเสียชีวิตมากกว่าคือปีละ 400-500 คน องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประมาณการว่าในแต่ละปีเด็กทั่วโลกเสียชีวิตจากอุบัติเหตุบนท้องถนน ประมาณ 186,300 คน หรือในทุกๆ 4 นาที จะมีเด็ก 1 คนเสียชีวิต โดยประเทศไทยพบการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนที่มีเด็กเสียชีวิต ตั้งแต่ปี 2551 – 2555 โดยเฉลี่ยอายุ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 15 ปี พบว่า อัตราการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีต่อประชากร 100,000 คนนั้น อยู่ที่ร้อยละ 5.03 – 7.25 ส่วนใหญ่เกิดจากการโดยสารรถกระบะ รถโดยสารส่วนบุคคล เมื่อเด็กใช้ผลิตภัณฑ์ในรถยนต์ที่ถูกออกแบบอุปกรณ์สำหรับผู้ใหญ่ เช่น การออกแบบเบาะที่นั่งรถยนต์ รวมถึงตำแหน่งเข็มขัดนิรภัยในรถยนต์ยังเพิ่มโอกาสให้เด็กได้รับบาดเจ็บสูงขึ้น เนื่องจากการออกแบบสำหรับผู้โดยสารที่เป็นผู้ใหญ่ การที่เด็กมีรูปร่างต่างจากผู้ใหญ่ไปนั่งผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมาสำหรับผู้ใหญ่จะทำให้เกิดอันตรายได้ ซึ่งส่วนหนึ่งของสาเหตุการเสียชีวิตนั้นเกิดจากการไม่ใช้ที่นั่งพิเศษสำหรับเด็ก (1-3)

การใช้ระบบยึดเหนี่ยวตัวเด็กบนยานพาหนะ ซึ่งประกอบไปด้วยเบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก หรือเบาะเสริม ร่วมกับการใช้เข็มขัดนิรภัย มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตเด็ก จากรายงานสถานการณ์โลกด้านความปลอดภัยทางถนน พ.ศ. 2558 เรื่องการส่งเสริมให้ใช้เบาะนิรภัยสำหรับเด็กในรถยนต์ พบว่า เบาะนิรภัยสำหรับเด็กในรถยนต์ช่วยลดโอกาสที่ทารกจะเสียชีวิตเมื่อเกิดอุบัติเหตุได้ประมาณร้อยละ 90 และประมาณร้อยละ 54 ถึง 80 ถ้าเป็นเด็กเล็ก นอกจากนี้การให้เด็กนั่งเบาะหลังจะปลอดภัยกว่าการให้นั่งเบาะหน้า (2)

ความสำคัญของเบาะนั่งนิรภัยสำหรับเด็ก

1. อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยที่จำเป็นเวลาเดินทางด้วยรถยนต์
2. ป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นระหว่างขับรถ ซึ่งอุบัติเหตุอาจเกิดขึ้นจากการที่คนขับรถถูกรบกวน และไม่มีสมาธิในการขับรถจากการที่เด็กไม่นั่งและจะเดินไปมา และอาจไปรบกวนคนขับรถทำให้เกิดอุบัติเหตุได้

3. เพื่อสร้างวินัยแก่เด็ก ให้รู้จักหน้าที่และที่นั่งตนในเวลาเดินทาง
4. ความง่ายต่อการดูแลเด็กในรถ ทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และใช้ชีวิตสะดวกมากขึ้น โดยประเภทของคาร์ซีทมีดังนี้

1. Rear-facing car seat หรือคาร์ซีทแบบนั่งหันหน้าไปด้านหลังรถ

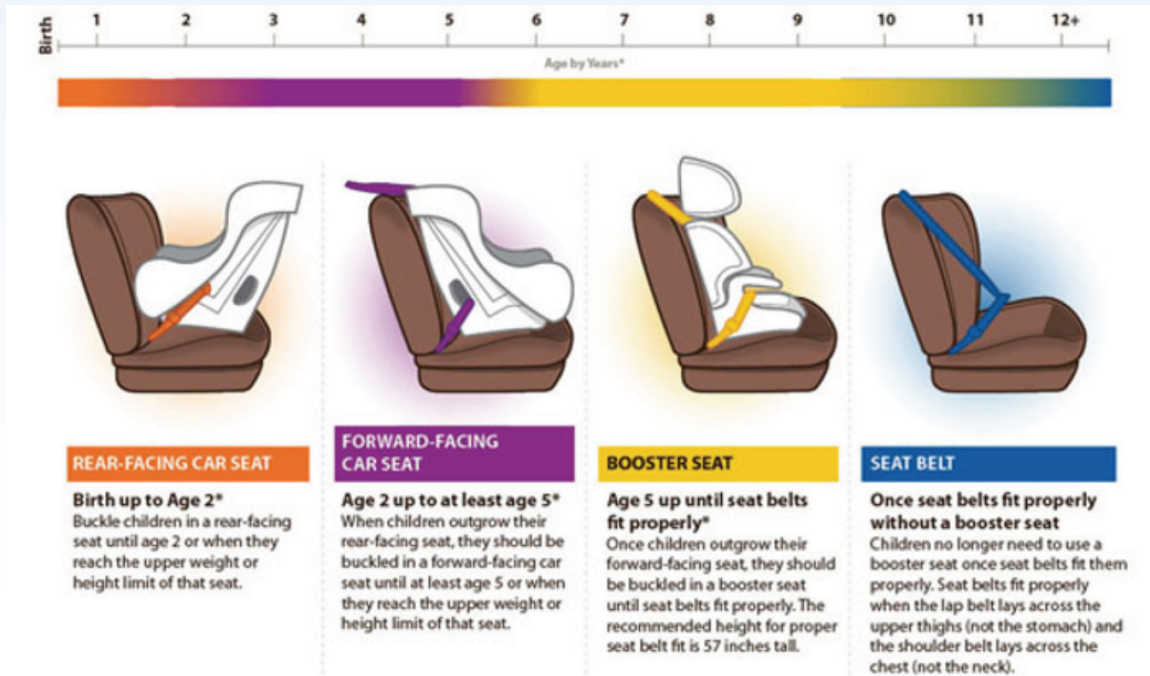
คาร์ซีทแบบนั่งหันหน้าไปด้านหลังรถเหมาะสำหรับเด็กแรกเกิดจนถึง 2 ปี เนื่องจากเด็กในวัยนี้มีกระดูกคอและหลังที่ยังไม่แข็งแรงพอจะรองรับกับแรงกระชากหรือแรงปะทะ คาร์ซีทที่มีทิศทางหันหน้าไปด้านหลังรถจะช่วยลดแรงกระแทกได้เป็นอย่างดีเมื่อรถเบรกหรือเกิดอุบัติเหตุ

2. Forward-facing car seat คาร์ซีทแบบนั่งหันหน้าไปด้านหน้ารถ

คาร์ซีทแบบนั่งหันหน้าไปด้านหน้ารถเหมาะสำหรับเด็กอายุ 2 ปีจนถึง 5 ปี

3. High-backed Booster Seat คาร์ซีทแบบมีพนักพิงด้านหลัง

คาร์ซีทแบบมีพนักพิงด้านหลังเหมาะสำหรับเด็กอายุ 5 ปีขึ้นไป คาร์ซีทแบบนี้จะมีเบาะนั่งเสริมและมีพนักพิงด้านหลัง ช่วยให้เด็กได้รู้สึกนั่งสบายซึ่งเบาะประเภทนี้จะเป็นขั้นสุดท้ายของการใช้เบาะนั่งนิรภัยก่อนที่เด็กจะเข้าสู่ช่วงโตเต็มวัยและสามารถใช้เข็มขัดนิรภัยในรถยนต์ได้ (4)

มีกฎหมายบังคับใช้ที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็ก แต่โดยส่วนใหญ่เป็นประเทศในกลุ่มที่มีรายได้สูง มีเพียง 53 ประเทศ (มีประชากรรวมกัน 1.2 พันล้านคน) เท่านั้นที่มีกฎหมายว่าด้วยเบาะนิรภัยสำหรับเด็กในรถยนต์ ส่วนกลุ่มประเทศรายได้ต่ำและปานกลางยังให้ความสำคัญกับเรื่องนี้น้อยมาก ในกลุ่มสหภาพยุโรป ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ แคนาดา ได้มีคำแนะนำและกฎหมายบังคับใช้ที่นั่งพิเศษสำหรับเด็กเพื่อความปลอดภัยมาเป็นเวลาหลายสิบปี โดยกำหนดมาตรฐานข้อตกลง UN-ECE Regulation 44/04 และของสหภาพยุโรป Directive 77/541/EEC เพื่อให้แต่ละประเทศสมาชิกออกกฎหมายที่กำหนดมาตรฐานการใช้แบบของที่นั่งพิเศษสำหรับเด็ก หรือ Car seat นอกจากนี้ สหภาพยุโรป ได้ออกกฎหมาย Directive 2003/20/EC แห่งรัฐสภายุโรป และสภาได้มีมติให้ใช้ระบบยึดเหนี่ยวเด็กในยานพาหนะเด็กที่สูงน้อยกว่า 150 เซนติเมตรจะต้องใช้ระบบยึดเหนี่ยวเพื่อความปลอดภัย ที่ประกอบไปด้วยที่นั่งพิเศษสำหรับเด็ก และเข็มขัดยึดเหนี่ยวเด็กให้ติดกับที่นั่ง รวมทั้งเข็มขัดที่จะยึดให้นั่งให้ติดกับเบาะรถ (1)

จากการศึกษาในประเทศแคนาดา ในปี พ.ศ. 2551 เปรียบเทียบการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางท้องถนนในเด็กอายุ 0-14 ปี พบว่าภายหลังบังคับใช้กฎหมายที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็ก อัตราการบาดเจ็บในเด็กอายุ 4-8 ปี ลดลง 10.8% ต่อเดือน (95% CI 2.7% to 18.9%) และในเด็ก 0-3 คน คิดเป็น 13.0% ต่อเดือน (95% CI 1.5% to 24.6%) จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่าการบังคับใช้กฎหมายที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็กช่วยลดอัตราการบาดเจ็บลงได้ (5)

ในประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐบาลเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการใช้ที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็ก โดยเริ่มตั้งแต่ให้ความรู้ในเรื่องการใช้ที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็กกับแม่ที่มาคลอด ตั้งแต่ก่อนออกจากโรงพยาบาล เมื่อถึงวันที่จะพาลูกกลับบ้านนางพยาบาลจะคอยให้คำแนะนำ และถามพ่อแม่ว่า มี car seat ในรถหรือยัง เพราะถ้าหากไม่มี car seat ก็ไม่สามารถพาลูกออกจากโรงพยาบาลได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าไม่เพียงแต่พ่อแม่และผู้ปกครองที่มีบทบาทสำคัญกับเรื่องนี้ หน่วยงานภาครัฐยังเข้ามามีบทบาทในการกระตุ้นและส่งเสริมให้พ่อแม่และผู้ปกครองใช้ที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็กตั้งแต่วัยแรกเกิด โดยการให้ความรู้เพื่อปรับทัศนคติที่ถูกต้องว่า “การใช้ที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็กจะช่วยปกป้องชีวิตลูกน้อยได้อย่างแน่นอน” (1)

จากการประเมินการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับที่นั่งพิเศษสำหรับเด็กของประเทศไทยโดยองค์การอนามัยโลก (WHO) พบว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เท่ากับศูนย์ สาเหตุมาจากการไม่ตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับเด็กที่อยู่บนรถยนต์ และเห็นว่าหากเป็นเด็กเล็ก ผู้ปกครองจะอุ้มให้เด็กอยู่ระหว่างตรงกลางระหว่างรถกับผู้อุ้ม หลายครั้งที่เกิดอุบัติเหตุจะส่งผลให้เด็กได้รับอันตรายบางครั้งถึงกับเสียชีวิต ซึ่งการที่ไม่มีกฎหมายเฉพาะระบุให้ว่าถ้าไม่ใช้คาร์ซีทจะถือว่ามีความผิด ส่งผลให้หลายคนไม่เห็นความสำคัญในการใช้คาร์ซีทกับเด็กเล็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 4 ขวบ ดังนั้นภาครัฐควรให้ความสำคัญในการดูแลเพื่อลดอุบัติเหตุในเด็กด้วยเพราะเป็นสิทธิที่เด็กควรจะได้รับ จึงจำเป็นต้องมีการออกกฎหมายเฉพาะขึ้นมาเพื่อบังคับให้ผู้ปกครองที่มีเด็กเล็ก ซึ่งสิ่งสำคัญที่ไม่ควรละเลยเพื่อเพิ่มความปลอดภัยให้แก่เด็ก (1)

ข้อเสนอแนะ:

1. ภาครัฐควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความปลอดภัยในการใช้ที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็ก มีหน่วยงานที่ให้ความรู้กับผู้ปกครองถึงความสำคัญของการใช้ที่นั่งนิรภัย และส่งเสริมความตระหนักให้กับประชาชนเพื่อให้เห็นความสำคัญของการใช้อุปกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทางการศึกษา โรงพยาบาล โรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์
2. ภาครัฐและเอกชนสนับสนุนการทำวิจัยและการพัฒนาองค์ความรู้เรื่องการใช้ที่นั่งนิรภัย เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ๆ และการนำมาใช้ประโยชน์เพื่อลดความรุนแรงและอัตราการเสียชีวิตในเด็กจากอุบัติเหตุการใช้อุปกรณ์และถนน
3. แก้ไขกฎหมายจราจร โดยบรรจุเพิ่มในพระราชบัญญัติจราจรเพื่อใช้บังคับ ถึงอุปกรณ์เสริมสำหรับเด็กที่ไม่สามารถใส่เข็มขัดนิรภัย แบบผู้ใหญ่ได้ ให้บังคับใช้อุปกรณ์เสริมสำหรับเด็กในแต่ละช่วงวัยของเด็ก จนกว่าร่างกายของเด็กจะโตพอที่จะใส่เข็มขัดนิรภัยอย่างผู้ใหญ่ได้ และให้รวมถึงกำหนดนโยบายถึงรถสาธารณะทุกชนิดด้วย
4. มีมาตรการส่งเสริมการผลิตที่นั่งนิรภัยและอุปกรณ์ความปลอดภัยในรถยนต์สำหรับเด็กที่มีมาตรฐาน และลดภาษีนำเข้าอุปกรณ์ความปลอดภัยในรถยนต์
5. จัดทำ Roadmap เพื่อผลักดันให้เกิดกฎหมายการใช้ที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็ก

Roadmap นโยบายการใช้ที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็ก

การเสียชีวิตของเด็กจากอุบัติเหตุทางถนนเป็นนับเป็นปัญหาในระดับชาติที่ต้องเร่งแก้ไข เนื่องจากเด็กถือเป็นกลุ่มประชากรที่จะเจริญเติบโตเป็นกำลังสำคัญของชาติ การผลักดันข้อเสนอให้ภาครัฐมีมาตรการส่งเสริมให้ประชาชนใช้ที่นั่งนิรภัยสำหรับเด็ก ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความปลอดภัย มีหน่วยงานที่ให้ความรู้ แก่ไขกฎหมายจราจรเพื่อใช้บังคับอุปกรณ์เสริมสำหรับเด็กที่ไม่สามารถใช้เข็มขัดนิรภัยแบบผู้ใหญ่ได้ รวมถึงส่งเสริมการผลิตที่นั่งนิรภัยที่มีมาตรฐาน เพื่อจะช่วยให้ประเทศไทยแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบาดเจ็บและเสียชีวิตของเด็กจากอุบัติเหตุทางรถยนต์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและลดความสูญเสียในอนาคต

 เอกสารอ้างอิง

1. จุฑาทิพย์ ศรีประดิษฐ์. กฎหมายเพื่อความปลอดภัยในการเดินทางสำหรับเด็ก ตอน CAR SEAT. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://ldpthailand.org/th/กฎหมายเพื่อความปลอดภัย/>. วันที่ค้นข้อมูล : 8 กรกฎาคม 2562
2. World Health Organization. รายงานสถานการณ์โลกด้านความปลอดภัยทางถนน องค์การอนามัยโลก พ.ศ. 2558. ประเทศไทย: สแกนด์-มีเดีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด.
3. Guideline for Injury Prevention in Well Child Care, ศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก, ภาควิชากุมารเวชศาสตร์, คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี, 2005
4. Center of Disease Control and Prevention. Child Safety and Injury Prevention. Available from: https://www.cdc.gov/safekid/road_traffic_injuries/index.html. [April 28, 2016].
5. Jeffrey B, Ediriweera D, Shannon E, Herbert C. The impact of child safety restraint legislation on child injuries in police-reported motor vehicle collisions in British Columbia: An interrupted time series analysis. Paediatr Child Health. 2016; 21(4): e27–e31.

ประวัติผู้เขียน ญญาวดี กวินัญชานนท์ ,ว.ว.เวชศาสตร์ฉุกเฉิน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, นายแพทย์ปฏิบัติการ, อาจารย์แพทย์ กลุ่มงานเวชศาสตร์ฉุกเฉิน โรงพยาบาลขอนแก่น